

SKOGEN TIPSAR

Tänk till innan du säljer

PLANERA FRÅN BÖRJAN

Med en grotanpassad avverkning, där riset läggs upp i högar bredvid stickvägarna, får man ut mer grot till en lägre kostnad. Om riset är jämnt spritt över marken är risken stor att föroreningar följer med i grotvältorna.

TILLRÄCKLIGT MED GROTT I BESTÅNDET?

Det finns oftast mer grot i gran än i tall, och mer i en slutavverkning än en gallring. I en slutavverkad granskog i Götaland kan det handla om 100 ton grot i friskvikt per hektar, medan en tallskog på svag mark i Norrland kan ge en fjärdedel så mycket. Grotmängden varierar också stort med beståndets volym, trädslagsblandning och trädskronornas form.

HUR MYCKET KAN JAG TA UT?

I en noga grotanpassad avverkning plockas ofta 90 procent av riset ut. Skogsstyrelsen rekommenderar dock att 20 procent lämnas kvar för att minska påverkan på mångfalden, marken och den långsiktiga näringsbalansen.

VILKA STÅNDORTER PASSAR?

Ta i första hand ut grot på friska marker av blåbärstyp eller bättre.

VILKA STÅNDORTER SKA JAG UNDVIKA?

- Undvik svaga marker, och ta aldrig ut grot på lav- typer. Näringen i groten behövs i beståndet och volymerna blir små.
- Lämna fuktiga och blöta marker. Där är risken för körsador stor.
- Steniga marker eller annan terräng med dålig framkomlighet ska undvikas. Där blir grotskörden för dyr.

• Marker som ska hyggesbrännas (där behövs groten som bränsle).

• Grot i nyckelbiotoper, hänsynsytor eller skyddszoner mot reservat, vattendrag och våtmarker.

HUR SER AVVERKNINGSPLATSEN UT?

• Hur långt är det till väg? Det är dyrt att skota grot i terrängen.

• Finns avläggnings- och containerplatser? Grothögar och lastbilar kräver större utrymme än vid virkeshantering.

• Finns det vändplaner för risbilar och containerekipage?

• Har vägen tillräcklig bärighet? Om avverkningen är stor kan en upprustning eventuellt löna sig.

• Finns det hinder, till exempel luftledningar?

GALLRING ELLER SLUTAVVERKNING?

Grot tas i första hand ut i slutavverkningar. I gallringar är grotmängderna små och skörden är sällan lönsam. I en gallring är också risken större för nedsatt tillväxt i beståndet.

LÖNAR DET SIG?

Flera faktorer avgör om ett grotuttag lönar sig och om du rent av kan förhandla upp priset. Lönsamheten stiger nära värmeverk och i stora bestånd. Om du ska ta ut grot i ett litet bestånd kan du försöka samordna det med andra bestånd eller andra markägare.

GROT ELLER MASSAVED?

När bränslepriserna ökar kan det ibland löna sig att ta ut längre toppar som grot. Köparen kan göra en kalkyl för att se var gränsen går.

Det förekommer avverkningar där bara sågtimmer och bränsle tas ut.

HUR FÅR JAG BETALT?

Betalningssystemen varierar över landet, därför är det svårt att jämföra ekonomin. Ett vanligt mått är kronor per MWh, eftersom det är energivärdet köparen vill åt. Ibland betalas groten i kronor per m³s (kubikmeter stjälp mått), som mäts upp när det har flisats. Den skördade groten kan också betalas i kronor per ton, per kubikmeter fast under bark (m³fub bio) eller med ett överenskommet pris för arealen.

UNDVIK MARKSKADOR

Planera avverkningen så att inga maskiner behöver köra över blöta och fuktiga partier. Där kan särskilda åtgärder behövas. (Läs mer i Kunskap Direkt på nätet.)

Spara ris i basvägarna för att minska marks slitaget.

BEHÖVER UTTAGET KOMPENSERAS?

Grotuttaget innebär att viktiga näringsämnen plockas ut från skogen. På sikt kan det ge näringsbrist, risk för markförsurning och sänkt tillväxt. Uttag i en gallring kan påverka tillväxten ganska direkt eftersom kväve är en bristvara. Efter en slutavverkning däremot är kvävet inget omedelbart problem eftersom det frigörs stora mängder från marken och de kvarvarande barren.

När grothögarna får ligga och torka på hygget faller en del av barren av, och det är i barren den mesta näringen finns. Erfarenheten är dock att mycket barr följer med gro-

grotten

ten även efter att den har samlats ihop.

Skogsstyrelsen rekommenderar att aska återförs till beståndet om grotuttaget motsvarar mer än 0,5 ton aska per hektar. Det motsvarar ungefär ett virkesuttag på 200 m³sk/ha där 80 % av grotten tas ut. I sydligaste och sydvästra Sverige rekommenderas alltid askåterföring.

TÄNK PÅ SKOGSVÅRDEN

Ett hygge som är risrensat är betydligt lättare att markbereda och plantera. Om du har mycket ris i beståndet kan en grottskörd vara nödvändig för ett bra resultat. Kalmarkstiden kan också förkortas om riset tas ut tidigt.

TÄNK PÅ NATURVÅRDEN

Bli inte för ivrig och ta ut allt ris. Den grövre veden är särskilt viktig för vedlevande insekter, svampar och lavar. I lövskog kan även klenare ris vara värdefullt.

En välta med till exempel ekgrot kan fungera som en fälla för sällsynta insekter som följer med till värmeverket. I en lövvälta som har legat kvar under insekternas svärmningar kan man lyfta bort det översta lagret och lämna kvar i skogen.

TÄNK PÅ FRILUFTSLIVET

Ett risrensat hygge är mer framkomligt och betraktas oftast positivt för friluftslivet, förutsatt att rensningen inte har gett markskador.

Text: Mats Hannerz • Foto: Björn Svensson

Vill du lära dig mer om grotuttag? Gå till www.kunskapsdirekt.se, som är Skogforsks kunskapsportal för skogsägare.

Bromsen som fortsätter skörda framgångar!

Vår kraftfulla MPB-svängdämpare MPB2-2 är särskilt utvecklad för de stora skördarna och de kraftigaste aggregaten. Den har MPB-paket (Multi Plate Brake) mot både aggregat och kran.

Med svängdämparen utnyttjas skördarens kapacitet mer än någonsin och tack vare de utmärkta kör- och driftsegenskaperna slår effektiviteten i skogen rekord.

Det är inte konstigt att den har blivit en succé.

Kontakta oss för mer information!

 Indexator

www.indexator.se, rotator@indexator.se, 0933-14800